

ВНЕСОК НІМЕЦЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ ШКОЛИ В РОЗВИТОК ІДЕЇ ЕКОНОМІЧНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Софія Ігорівна Венгринович
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК» Україна; студентка Фахового
коледжу

Мирослава Олександрівна Гофман
<https://orcid.org/0000-0002-3977-7584>
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК» Україна; кандидат
економічних наук, доцент

Про характерній особливості історичної школи Німеччини свідчить та обставина, що її головні ідеї були сформульовані теоретичними попередниками даного напрямку економічної думки - А.Мюллер і Ф.Ліста [1].

У період об'єднання Німецьких земель в єдину державу, тобто в середині ХІХ в., виникло ще одне альтернативне класичної політичної економії напрям економічної думки, що отримало назву «історична школа Німеччини» або, що одне і те ж, «німецька історична школа».

Ця школа, по суті втілює не стільки історичне, скільки соціально-історичний напрямок, тому що її автори, на відміну від класиків, включили в поле досліджень політичної економії (предмет вивчення) поряд з економічними та неекономічними фактори, вперше почавши тим самим одночасний розгляд в історичному контексті усього різноманіття соціально-економічних проблем, всієї сукупності суспільних відносин.

Економічні погляди А. Мюллера і Ф.Ліста близькі один одному в тих аспектах, в яких обидва вони критикують класиків за їх абстракції і лібералізм, ратують за збереження протекціонізму в господарській політиці держави і явно перебільшують роль історичного методу аналізу в економічній науці.

У той же час їх погляди суттєво розходяться, коли йдеться про ідеал суспільного устрою і ролі економічної науки в його досягненні.

Так, А.Мюллер схиляється до ідеалізації господарських відносин часів середньовіччя, тому що принципи *laissez faire*, на його погляд, не можуть відповідати національним, у тому числі господарським, традиціям континентальних країн. Він переконаний, що виключно завдяки авторитету

А.Сміта на батьківщині цього вченого - в острівній державі Англії змогли вкоренитися ідеї нічим не обмеженої вільної торгівлі і конкуренції.

У свою чергу Ф.Лист, на відміну від А. Мюллера, приймає деякі теоретичні положення класиків, особливо в частині поступального розвитку суспільства і доцільності прискорення науково-технічного прогресу [1].

Історичну школу на етапі її виникнення представляли Вільгельм Рошер, що написав "Нарис політичної економії з погляду історичного методу", який можна вважати маніфестом нового напрямку. Бруно Гільдебранд (1812-1878) з роботою "Політична економія сучасного й майбутнього", Карл Кніс (1821-1898), праця "Політична економія з погляду історичного методу", що стала найбільш послідовним викладом ідей історичної школи.

Продовження й розвиток ідеї "історичного методу" одержали вже в II половині XIX століття в роботах групи німецьких економістів, що отримала назву нової або молодшої історичної школи. Найбільш помітними були серед них: Густав Шмоллер (1838-1917), Карл Бюхер (1847-1930), Ауйо Brentano (1844-1931).

Особливістю їх підходу було те, що історію господарства вони розглядали не як історію матеріальної культури, а як рух духовних цінностей: вдач, звичаїв, етичних установок, релігійних вистав. Шмоллер представляє народне господарство як певний "психофізичний апарат", у якому концентрується дух націй. Найбільш повним виразником цього духу є держава.

Висновок. Історична школа, безумовно, внесла важливий елемент новизни в економічні дослідження. Нею був заснований і застосований принцип історизму, що дозволило поглянути на економічний процес у динаміці, і виявити такі його риси, які не помітні в стані статичності. Завдяки цьому стало очевидним, що економічне життя набагато багатше й змістовніше тих абстрактних схем, у які намагалися укласти її класики. Але не менш очевидним було те, що крізь строкатість національних особливостей та історичних обставин чітко проступають загальні закономірності, виявленням яких і займається теоретична економіка [2].

Ключові слова:

економічний націоналізм, німецька історична школа, Німеччина

Список літератури

1. Мізес, Людвіг фон. Human Action: A Treatise on Economics / Людвіг фон Мізес. - 1949.
2. Загальна характеристика німецької історичної школи,
URL: <http://ebib.pp.ua/obschaya-harakteristika-nemetskoj-9429.html>
3. Німецька історична школа,
URL: https://pidru4niki.com/1912041553962/politekonomiya/nimetska_istorichna_shkola